

Projekt

z dnia 5 grudnia 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR 0007.XIX.....2025
RADY MIEJSKIEJ ZŁOTORYI**

z dnia 18 grudnia 2025 r.

w sprawie Miejskiego programu przeciwdziałania bezdomności na lata 2026-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2025r., poz. 1153 ze zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1) i 3), ust. 2 pkt 4), art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2025r., poz. 1214 ze zm.) Rada Miejska Złotoryi uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Miejski program przeciwdziałania bezdomności na lata 2026-2030 dla mieszkańców Gminy Miejskiej Złotoryja, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Złotoryja.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Waldemar Wilczyński

MIEJSKI
PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
BEZDOMNOŚCI
NA LATA 2026 – 2030

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Podstawa prawna Programu	3
3. Pomoc udzielana osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością	4
4. Diagnoza sytuacji osób bezdomnych na terenie miasta Złotoryja	5
5. Odbiorcy Programu	6
6. Realizatorzy i partnerzy Programu	6
7. Cel główny i cele szczegółowe Programu	7
8. Planowane efekty Programu	10
9. Koszty Programu.....	10
10. Monitoring i ewaluacja	11

1. Wprowadzenie

Opracowanie Miejskiego programu przeciwdziałania bezdomności stanowi odpowiedź na jeden z istotnych problemów społecznych. Bezdomność oraz zagrożenie bezdomnością to zjawiska coraz częściej występujące w lokalnej społeczności także na terenie naszego miasta. Program zakłada budowanie spójnego systemu wsparcia w Gminie Miejskiej Złotoryja dla osób i rodzin dotkniętych problemem bezdomności oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania ujęte w Programie mają na celu zapobieganie rozszerzaniu się zjawiska bezdomności poprzez szczegółową identyfikację problemu oraz analizę zagrożeń społecznych towarzyszących bezdomności. Osoby bezdomne najczęściej nie są w stanie samodzielnie pokonać swojej trudnej sytuacji i podjąć skutecznych działań prowadzących do zmiany warunków życia. Bezdomność powstaje wskutek zbiegu różnych okoliczności życiowych, stanowi także przejaw ubóstwa oraz marginalizacji społecznej. Zjawisko to może być zarówno konsekwencją nieszczęśliwych zdarzeń, ale także wynikiem uzależnień, biernością zawodową oraz niechęcią do zmiany stylu życia. Brak miejsca zamieszkania może prowadzić do kryzysów psychicznych i utrudnia funkcjonowanie w społeczeństwie.

Działania przewidziane w Programie będą ukierunkowane na eliminowanie przyczyn bezdomności oraz zmniejszenie ryzyka jej wystąpienia, a także na zapobieganie degradacji biologicznej i społecznej osób zagrożonych bezdomnością. Realizacja Programu będzie opierać się na dostępnych formach świadczeń pomocy społecznej oraz różnorodnych metodach pracy socjalnej. Ponadto mają umożliwić osobom bezdomnym wyjście z bezdomności poprzez wykorzystanie własnych zasobów. Program obejmuje wsparcie dla wszystkich osób bezdomnych, w szczególności przebywających w miejscach publicznych i niemieszkalnych, na terenie Gminy Miejskiej Złotoryja.

2. Podstawa prawna Programu

Podstawą prawną Programu jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w szczególności:

art. 17 ust. 1, który mówi, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in. :

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych działań na rzecz integracji osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym.

Do zadań własnych gminy należy też podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych (art. 17 ust. 2 pkt 4). Rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby społeczne, opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., osobą bezdomną jest osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

3. Pomoc udzielana osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotoryi udziela osobom bezdomnym wsparcia zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Pomoc może mieć formę świadczeń pieniężnych oraz niepieniężnych, przyznawanych na podstawie przeprowadzonego wywiadu środowiskowego.

Świadczenia pieniężne obejmują:

- zasiłek stały z tytułu niepełnosprawności lub wieku,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy,
- specjalny zasiłek celowy,
- świadczenia pieniężne na zakup żywności.

Świadczenia niepieniężne obejmują:

- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- potwierdzenie prawa do świadczeń zdrowotnych,
- skierowanie do schroniska dla osób bezdomnych,
- poradnictwo specjalistyczne,
- pracę socjalną.

Praca socjalna jest prowadzona przez cały rok i jest skierowana na poprawę funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku, niezależnie od posiadanego dochodu.

Pracownicy socjalni motywują osoby bezdomne do podejmowania działań umożliwiających zmianę sytuacji życiowej, pomagają w składaniu wniosków o lokal socjalny, zapewniają skierowania do schroniska, wspierają proces leczenia uzależnień oraz udzielają pomocy w uzyskaniu dokumentów tożsamości czy ustalenia stopnia niepełnosprawności.

Osoby bezdomne otrzymują również wsparcie rzeczowe, takie jak odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz koce. W przypadku chorób skóry, wynikających z braku higieny (np. świerzb czy wszawica), pomoc udzielana jest w formie zasiłku celowego na zakup leków czy innych preparatów.

W okresie zimowym pracownicy socjalni prowadzą regularny monitoring miejsc, w których mogą przebywać osoby bezdomne. W razie potrzeby nawiązują kontakt z rodzinami, które mogą zapewnić tymczasowe schronienie.

Ośrodek współpracuje z organizacjami pozarządowymi, w szczególności ze stowarzyszeniem „Hortus” przy parafii św. Jadwigi Śląskiej. W mieście funkcjonuje lodówka społeczna, którą nadzoruje Klub Senior+ działający w strukturze MOPS. W Punkcie Selektywnej Zbiórki

Odpadów Komunalnych funkcjonuje „Przydasiowo”, gdzie mieszkańcy przekazują m.in. odzież i obuwie, sprzęty AGD czy meble, które można pobrać nieodpłatnie.

Corocznie zawierane są umowy ze schroniskami dla osób bezdomnych. W 2025 r. gmina zawarła umowy z Towarzystwem Pomocy im. Św. Brata Alberta w Zgorzelcu oraz z Mokotowskim Hospicjum Świętego Krzyża „Dom Boduena” w Warszawie, który dodatkowo świadczy usługi opiekuńcze.

4. Diagnoza sytuacji osób bezdomnych na terenie miasta Złotoryja

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotoryi posiada rozeznanie dotyczące zjawiska bezdomności poprzez monitorowanie środowisk, w których występują problemy społeczne na terenie miasta. W diagnozie wykorzystano dane posiadane przez MOPS oraz informacje pozyskane z Wydziału Infrastruktury i Urbanistyki Urzędu Miejskiego w Złotoryi dotyczące sytuacji mieszkaniowej, a także dane Komendy Powiatowej Policji w Złotoryi, Straży Miejskiej w Złotoryi oraz Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego w Złotoryi.

Najczęściej występujące przyczyny bezdomności na terenie miasta to:

- rozpad więzi rodzinnych, w tym występowanie przemocy,
- uzależnienie od alkoholu i środków psychoaktywnych,
- narastające zadłużenia czynszowe prowadzące do eksmisji,
- brak stałego źródła dochodu i długotrwałe bezrobocie,
- opuszczenie zakładu karnego bez możliwości powrotu do miejsca zamieszkania,
- choroby psychiczne i brak leczenia,
- całkowite wycofanie społeczne lub świadomy wybór stylu życia.

Osoby bezdomne często odrzucają oferowaną pomoc. Pomimo działań pracowników socjalnych nie podejmują współpracy i działań w celu poprawy swojej sytuacji. Zdarza się, że są agresywne i roszczeniowe oraz nie respektują zasad współżycia społecznego. W większości przypadków nie mogą liczyć na wsparcie ze strony rodziny.

Czynniki prowadzące do bezdomności są ze sobą powiązane. Mogą wynikać zarówno z podejmowanych działań (np uzależnienia), jak i zaniechań (np brak leczenia, brak regulowania zobowiązań). Dodatkowe trudności stanowią ubóstwo, brak pracy i/lub niechęć do jej podjęcia, a także narastające problemy zdrowotne.

Największym problemem osób bezdomnych w Złotoryi jest brak miejsca, w którym mogłyby bezpiecznie spędzić noc w okresie jesienno-zimowym. Stanowi to bezpośrednie zagrożenie życia i zdrowia. Znaczna część osób nie wyraża zgody na skierowanie do schroniska, głównie z powodu niechęci opuszczenia miasta oraz obowiązującego w placówkach zakazu spożywania alkoholu. Osoby te poszukują schronienia samodzielnie, nocując na klatkach schodowych, w piwnicach, pustostanach oraz w innych miejscach nieprzeznaczonych do zamieszkania.

Podsumowanie diagnozy

Liczba osób bezdomnych w Złotoryi utrzymuje się na podobnym poziomie (w 2022r. – 27osób, w 2023r. – 28 osób, w 2024r. – 25 osób, w 2025r. - 24 osoby) jednak nie oznacza to, że są to te same osoby rokrocznie. Występuje rotacja: na miejsce osób, które uzyskały lokal socjalny lub zmarły, pojawiają się osoby nowo wchodzące w kryzys bezdomności. Według stanu na dzień 30.06.2025r. udział procentowy osób bezdomnych, o których Ośrodek posiada wiedzę, wynosi 0,18 % w stosunku do ogółu osób zameldowanych na stałe w naszej gminie).

Najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Bezdomność wynika głównie z uzależnienia oraz zerwania więzi rodzinnych. Osoby bezdomne są dobrze znane pracownikom socjalnym, a ich sytuacja często pozostaje niezmienna przez lata. Zarówno kobiety, jak i mężczyźni popadają w konflikty z prawem, co skutkuje pobytami w zakładach karnych. Po odbyciu kary osoby te wracają do poprzedniego środowiska i utrwalają dotychczasowy styl życia.

Osoby bezdomne charakteryzują się niskim poziomem wykształcenia oraz brakiem działań na rzecz zmiany sytuacji zawodowej.

Corocznie tut. Ośrodek wydaje skierowania do schroniska – w 2023r. dla 10 osób, w 2024r. i 2025r. dla 7 osób. Widać wzrost zainteresowania pobytem w schroniskach, jednak decyzja o pobycie najczęściej podejmowana jest dopiero w okresie zimowym. Często barierą jest obowiązujący w schroniskach zakaz spożywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

Pracownicy socjalni podejmują działania wspierające osoby bezdomne w czynnościach administracyjnych, m.in. pomagają w złożeniu wniosków o przydział lokalu z zasobów gminy. Corocznie liczba złożonych wniosków rośnie – w 2022r. złożono 19 wniosków, w 2023r. - 21 wniosków, w 2024r. – 23 wnioski, w roku bieżącym termin składania wniosków upływa 31 grudnia 2025r.

5. Odbiorcy Programu

Adresatami Programu są osoby i rodziny w kryzysie bezdomności oraz zagrożone bezdomnością, posiadające ostatnie miejsce zameldowania na pobyt stały na terenie miasta Złotoryja.

6. Realizatorzy i partnerzy Programu

Realizatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotoryi.

Partnerzy w realizacji Programu:

1. Urząd Miejski w Złotoryi
2. Straż Miejska w Złotoryi
3. Komenda Powiatowa Policji w Złotoryi (KPP)
4. Schronisko dla osób bezdomnych, z którym gmina ma zawartą umowę na schronienie (schronisko)

5. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o st. Niepełnosprawności w Złotoryi (PZON)
5. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Złotoryi (ZUS)
6. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Legnicy (KRUS)
7. Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Złotoryi (WSzP)
8. Powiatowy Urząd Pracy w Złotoryi (PUP)
9. Sąd Rejonowy w Złotoryi
10. Stowarzyszenie HORTUS (Hortus)
11. Przychodnia Rejonowa w Złotoryi, Centrum Medyczne NMED w Złotoryi (placówki służby zdrowia)
12. Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (Komisja).

7. Cel główny i cele szczegółowe Programu

1. Cel główny Programu

Podniesienie poziomu życia osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, prowadzące do ograniczenia skali zjawiska bezdomności na terenie miasta Złotoryja.

2. Cele szczegółowe Programu

1. Zapewnienie pomocy osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością, mającej na celu przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej.
2. Profilaktyka bezdomności i ograniczenie jej rozprzestrzeniania.
3. Reintegracja społeczna i aktywizacja osób bezdomnych oraz wspieranie procesu usamodzielnienia.

3. Realizacja Programu

Realizacja celów obejmuje trzy obszary działań:

- **działania prewencyjne** – skierowane do osób zagrożonych bezdomnością, szczególnie tych zamieszkujących w nieodpowiednich warunkach, posiadających zadłużenia czynszowe oraz zagrożonych eksmisją,
- **działania interwencyjne** – szybka interwencja polegająca na zapewnieniu schronienia, posiłku, niezbędnej odzieży i obuwia oraz dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej, w tym motywowania do leczenia i terapii,
- **działania integracyjne** – wzmocnienie osób bezdomnych poprzez pracę socjalną, modelowanie zachowań społecznych oraz motywowanie do aktywności zawodowej.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1:

Zapewnienie pomocy osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością mającej na celu przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Podmioty realizujące zadanie
1	Zapewnienie schronienia w schronisku dla osób bezdomnych	Liczba osób skierowanych do schroniska	MOPS; Straż Miejska; Policja; schronisko
2	Zapewnienie posiłku	Liczba osób korzystających z posiłku	MOPS
3	Pomoc finansowa	Liczba osób korzystających z pomocy finansowej	MOPS
4	Zapewnienie odzieży, obuwia i środków higieny	Liczba osób korzystających z pomocy rzeczowej	MOPS
5	Pomoc w ustaleniu stopnia niepełnosprawności	Liczba osób, którym orzeczono stopień niepełnosprawności	MOPS; PZON; WSzP Złotoryja; placówki służby zdrowia
6	Pomoc w wyrobieniu dokumentu tożsamości	Liczba osób, które złożyły wniosek o dowód osobisty	MOPS; UM
7	Pomoc w uzyskaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych	Liczba osób, które uzyskały świadczenie z ZUS/KRUS	MOPS; ZUS; KRUS
8	Pomoc w leczeniu uzależnień	Liczba osób, które podjęły leczenie	MOPS; WSzP Złotoryja
9	Motywowanie do dbania o wygląd i higienę osobistą	Liczba osób korzystających z łaźni miejskiej	MOPS; UM
10	Pomoc w uzyskaniu prawa do świadczeń zdrowotnych	Liczba wydanych decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej	MOPS

CEL SZCZEGÓŁOWY 2:

Profilaktyka bezdomności i ograniczenie jej rozprzestrzeniania.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Podmioty realizujące zadanie
1	Utrzymywanie kontaktu z osobami/rodzinami zagrożonymi bezdomnością	Liczba osób/rodzin objętych działaniami	MOPS; UM; Straż Miejska; Policja; Hortus
2	Współpraca z instytucjami zarządzającymi lokalami mieszkalnymi na terenie miasta	Liczba osób zalegających z opłatami, liczba osób zagrożonych eksmisją	MOPS; UM; zarządcy lokali
3	Kampania informacyjna dla społeczności lokalnej	Liczba osób przygotowanych materiałów informacyjnych	MOPS; Straż Miejska; Hortus
4	Nadzorowanie miejsc przebywania osób bezdomnych w okresie jesienno-zimowym	Liczba osób objętych pracą socjalną	MOPS; Straż Miejska; Policja

CEL SZCZEGÓŁOWY 3:

Reintegracja społeczna i aktywizacja osób bezdomnych oraz wspieranie procesu usamodzielnienia

Lp.	Działania	Wskaźniki	Podmioty realizujące zadanie
1	Praca z osobami bezdomnymi z wykorzystaniem kontraktu socjalnego	Liczba osób objętych kontraktem socjalnym	MOPS; schronisko
2	Kierowanie wniosków do Komisji o nakaz leczenia	Liczba osób, którym wydano postanowienie o nakazie leczenia odwykowego	MOPS; Komisja; Sąd Rejonowy
3	Świadczenie poradnictwa specjalistycznego (np. psychologicznego, profilaktyki/terapii uzależnień)	Liczba osób objętych działaniami	MOPS
4	Pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzinnych – odbudowa więzi	Liczba osób utrzymujących kontakt z rodziną	MOPS; Straż Miejska; Policja
5	Motywowanie do podjęcia aktywności zawodowej (kontakt z pośrednikiem pracy; podjęcie pracy, stażu)	Liczba wizyt u pośrednika pracy	MOPS; PUP

Lp.	Działania	Wskaźniki	Podmioty realizujące zadanie
6	Pomoc w przygotowaniu wniosku o przydział lokalu z zasobów gminy	Liczba złożonych wniosków; liczba osób, którym przyznano lokal	MOPS; UM

8. Planowane efekty Programu

Trwałym rezultatem Programu będzie stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia osób bezdomnych oraz osób zagrożonych bezdomnością na terenie Gminy Miejskiej Złotoryja, gdyż wspólne wdrażanie działań projektowych wzmocni współpracę instytucji/organizacji działających na rzecz osób bezdomnych.

Zadaniem Programu jest też wypracowanie odpowiednich metod współpracy z osobami w kryzysie bezdomności w celu skutecznego przeciwdziałania temu problemowi. Jednocześnie należy pamiętać, że osoby bezdomne to specyficzna grupa odbiorców. To osoby, które często zmieniają miejsce pobytu, które przez lata tkwią w zbudowanym przez siebie świecie norm i zasad. W tym przypadku styl życia, jaki prowadzą osoby bezdomne może stanowić zagrożenie podczas wdrażania założeń przedmiotowego Programu. Zakres działań będzie oparty o kontrakt socjalny, a plan działania dostosowany do możliwości uczestników. Indywidualne podejście do problemu bezdomności pozwoli na wypracowanie z osobą bezdomną najkorzystniejszych rozwiązań opartych na posiadanych zasobach i przyczyni się do zwiększenia umiejętności samodzielnego funkcjonowania i rozwinięcia kompetencji społecznej osób bezdomnych.

9. Koszty Programu

Program ma na celu dopasowanie wsparcia do indywidualnych potrzeb, możliwości i barier osób w kryzysie bezdomności, włączając je w proces zmian oraz angażując do partycypacji w realizowaniu Programu. Konieczne jest zatem wdrażanie usług we wszystkich obszarach życia, wzajemnie ze sobą powiązanych, tworząc tym samym system rozwiązywania problemu. Z uwagi na specyfikę zjawiska bezdomności, rozwiązywanie tego problemu musi mieć charakter wielopłaszczyznowy, a tym samym wymaga zwiększonych nakładów finansowych. Już od kilku lat gmina ponosi wysokie koszty za pobyt osób bezdomnych w schronisku, które corocznie wzrastają.

W tym celu Program może być częściowo finansowany ze źródeł pozyskiwanych z zewnątrz m.in. projekty w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środków własnych gminy, środków budżetu państwa, w tym zlecenie zadania publicznego w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

10. Monitoring i ewaluacja

Monitorowanie realizacji Programu prowadzone będzie w oparciu o dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotoryi oraz informacje przekazywane przez partnerów.

Program będzie podlegał ewaluacji i może być uzupełniany o działania odpowiadające aktualnym potrzebom osób bezdomnych. Corocznie w pierwszym półroczu Ośrodek przedłoży Burmistrzowi Miasta Złotoryja sprawozdanie z realizacji zaplanowanych zadań i stopnia realizacji osiągniętych celów.